14

DE PERNIONIBUS,

DISSERTATIO

ANATOMICO-CHIRURGICA.

Die Veneris 29ª. Septembris, anno 1786, à sesqui-secundâ post meridiem ad septimam

DISCUTIENDA.

PARISIIS,

IN REGIIS CHIRURGORUM SCHOLIS,

PRO ACTU PUBLICO,

ET

SOLEMNI COOPTATIONE.

Typis MICHAELIS LAMBERT, Regii Chirurgiæ Collegii, necnon Academiæ Typographi, viâ Cythareâ.

M. DCC. LXXXVI.

Frigus & effoetæ revehunt infesta senectæ
Tempora, tristis hyems, ancepsque autumnus; hiantes
Stringuntur tubuli pellis; coguntur & intùs
Tot variis pellenda viis excreta: cruoris
Concrescit lento moles tardissima gressu.

Geoffroy, Hygieine. Poëma, lib. 1, vers. 521

DE PERNIONIBUS,

DISSERTATIO

ANATOMICO-CHIRURGICA.

Quot & quantas *edat ſtrages* immoderatum frigus probat quotidiana experientia. Homines, dum ſcelerato frigori ſeſe ſubripere tentarent, veniente brumâ, artium inventrix neceſſitas docuit primùm ex ſilice ſcintillas excutere, ignemque foliis ſuſcipere. Huic pabulum abundè miniſtrabant tunc immenſa ubique nemora ſaltuſque. Tempeſtatum etiam viciſſitudini accommodata deindè ſibi confecerunt homines veſtimenta, optima adversùs hyemis inclementiam munimenta. Non minùs diro modo ſævierunt morbi tum interni tum externi, à nimio perduranteque frigore producti. Inter externos verò frequen- Proëmium.

tissimus, si non periculosissimus, meritò dicitur *Pernio*, de quo quædam hic tradere præcepta tum pathologica tum therapeutica operæ pretium duximus.

Sed, ut in tractatione posteà filo nunquam fallaci nostri regantur gressus, satiùs nobis visum est, si cutem ipsam, morbi à nobis describendi sedem, anatomicè lustraverimus; siquidem indè læsionis causas, signa & symptomata ponderantibus magis elucescent, & ex his etiam sponte & ad Artis Magistrorum mentem sese offerent indicationes therapeuticæ.

EX ANATOMIA.

I.

Generalia de Cute.

Cutis, in cadavere potiùs *pellis* vocanda, corporis humani commune & universale involucrum, ita per omnem ejus ambitum externum diffunditur, ut nulla pars illâ careat. Quin etiam per interiora corporis viscera porrecta, structuram ibi ac formam immutat, & in cellularem textum tenuissimum videtur abire, mutatâ quidem structurâ, mutatis etiam usibus, sed integrâ totius ejusdem continuitate. Vario in diversis variarum regionum incolis colore insignita, nec eâdem formâ aut eodem decore in sexu utroque præfulgens, diversitates multiplices accipit à partibus suppositis. Non simplex involucrum, organum constituit cum mirâ varietate conflatum, tum ad corporis utilitatem, tum ad ejusdem formæ pulchritudinem.

II.

Cutis divisio.

In cute partes aliæ sunt ad ejus constituendam fabricam essentiales, quæ scilicet semper & ubique reperiuntur: aliæ

in ipſâ tantummodò naſcuntur, poſſuntque aut abeſſe aut adeſſe, illæſâ ejus fabricâ, & non diſciſſâ ejus integritate. Partes ad eſſentiam cutis neceſſariæ & apprimè diſtinctæ tres ſunt: interna, ſive *corium*, cutim propriè dictam conſtituens; media, ſive *reticularis*, *Malpighiana*, organum cuti ſuperpoſitum; externa tandem *epidermis* vocata, duabus aliis ſuperextenſa & illas amiciens. Partes cutis accidentales, vel illæ quæ ejus ſtructuram non conſtituunt, tres etiam ſunt; nempè *pili*, *ungues* & *folliculi*, de quibus nihil hîc dicemus.

III.

Ubi primùm intra uteri materni parietes jam aliquam futuræ compagis formam edit infantile corpus, partiumque adumbratur effigies, poſt primam illam organicam quidem gelatinam, membranâ tenui partes jam formatæ delineantur, vix ſenſuum externorum oculis deprehendendâ. Hæc tamen eſt naſcentis cutis origo, citò craſſitiem aliquam adipiſcentis. Sed promptâ & ferè ſubitâ mutatione fit ſubrubra, ſimulque tenuibus vaſis, vel, ſi velis, villis albicantibus horridula videtur. In illam verò, quæ partium ferè omnium mollium baſis eſt, deſinunt, teſte imprimìs *Hallero*, omnia corporis vaſa; deſinunt etiam, & proprietates ſuas deponunt nervorum ſtamina: ſic in primâ ſuâ origine plures diverſi generis partes cutem ipſam conſtituunt, nerveæ ſcilicet, vaſculoſæ-ſeroſæ, non unius tenuitatis, ſed multiplicis ordinis, vaſculoſæ-ſanguineæ. His ſi cellulas baſim omnibus præbentes addideris, habebis totius cutis ideam prorsùs adæquatam. Cutis origo.

IV.

Epidermis, ſive cuticula, tenuis admodùm & tranſlucida Epidermis.

pellicula, è ſquammulis potiùs quàm lamellis ſibi ſuperpoſitis membraneis conflata, cutim, cui firmiter adhæret, adeòque totum reliquum corpus exteriùs obvolvit. Sed quaſi illa gelatinoſo ſuperponeretur textui, videtur in cute titubare & vacillare, apparetque attentiùs & vitrorum opticorum ope rerum naturam luſtranti, ab ipsâ cute per tomentum leve, tenue, forſanque vaſculoſum ſeparari & ſejungi. Hinc in morbidis & languentibus infantibus, quoties epidermis ſub farinæ formâ ſolvitur, toties renaſcitur illa.

Caveto tamen ne indè concludas in epidermide duas diſtinctas lamellas eſſe numerandas; ſubtilior certè non habenda eſt illa diviſio: non enim una aut altera lamellâ diſtingui poteſt. An verò cuticula ſit ex fibris certo ordine contexta, an potiùs oriatur à materiâ viſcoſâ à ſubjectis partibus exhalante, & per compreſſionem corporum ambientium coërcitâ, meritò dubitatur. Priùs quidem apparet magis conſonum Naturæ legibus, quibus utitur in aliarum corporis partium ſtructurâ: poſteriùs probare videtur promptiſſima cuticulæ regeneratio, cùm in morbis quibuſdam cutaneis magna pars ejuſdem ablata brevi temporis ſpatio reſtituatur. Quidquid verò ſit, proximæ cuti cuticulæ lamellæ eraſæ tenuiſſimas humoris guttulas emittunt. Indè vaſa judices aduſque epidermidem protendi.

Hanc membranam, cutis & plicaturas & foramina ita ſubire & conſequi conſtat, ut illa in detractâ epidermide annotentur facilè. Si verò epidermidem, quæ inſpicienti oculo nudo ſicca atque arida apparet, oculo vitreo opticè armato luſtraveris, illa tibi quaſi vernice obducta videbitur, ſplendente atque oleosâ, nec ulla pars illâ caret, niſi quæ cicatrice obducitur; ſi manus aut pedes aquâ laveris, & linteis terſeris duriùs, ob hanc cauſam vernix illa loco non cedit, licèt indè paulò obſcurior fiat. Videtur humor ille à ſubjectâ cute exſtillare, novumque

ad occurſus varios corporum lædentium offerre munimentum.

Conſtat nullam eſſe è corporis humani partibus adeò facilè reparabilem atque epidermidem, quæ quotidiano uſu deteritur; quotidiano Naturæ impulſu pariter reparatur. Conſtat etiam putreſcente ſubjectâ cute, ipſam perſtare incorruptam, adeòque eam cutis putredini præpediendæ aptam. Verùm quam levia ipſam cutim retineant vincula, & quantùm ſimul humoris à muco ſubjecto exſtillet, apertè demonſtrant veſicæ illæ combuſtionibus illicò ſupervenientes, quæ ſubitò ab igne plenæ exuberant muco, partim concreto, partim inconcreſcibili.

V.

Organum Cutis reticulare, mucoſum, & papillare.

Inter epidermidem & corium textus invenitur, in pueris atque feminis multò diſtinctior quàm in adultis, aut rugosâ ſeneſcentium cute; ex concreti muci tenuiſſimi lemis compactus, reticuli in formam undequàque expanditur, mucoque obducitur. Circà rete illud filamentoſum repunt variè complicata vaſa tum arterioſa, tum venoſa; undè variis implicationibus apparent errantia.

In illo reticulari textu, quem primò in linguâ celeb. deſcripſit *Malpighius*, accuratiùs proſecuti ſunt *Stahellinus* & *Hallerus*, quem ſuis injectionibus illuſtravit ſuo dignus nomine *Kaw. Boerrhave*, ſeſe inſigniùs deprehendi ſinunt nervorum pulpoſæ extremitates, nunc ſtratæ & cuti parallelæ, quandòque reclinatæ, quandòque etiam arrectæ, nunc diſpoſitæ in plicaturas ovales, nunc in ſpiræ ordinem revolutæ. Quæ quidem, utut tenuiſſimæ ſint, atque oculis non armatis vix conſpicuæ, locum dubitationi relinquunt, an non faſciculis adhuc componantur.

An verò rete illud à nervorum tunicis expanſis & papillas

deferentibus conficiatur, an contrà merè cellulosum sit, ut contendunt quidam recentiores Anatomistæ, nondùm definitum est. Id certè comprobatum, cutem adeòque & reticulum & epidermidem eò tenuiores esse, quò propiora sunt origini corpora, ita ut à matre rubentes infantuli tractu tantùm temporis albescant, pulposique sint, ac mucum exsudent undequàque; sed siccantur atque arescunt cum ætate omnia; senescentibus omnia hebetantur atque obtunduntur, ut sensuum sic secretionum cutanearum organa.

V I.

Corium, sive Cutis propriè dicta.

Laxiori sine cellulari telâ concipi non potest cutis structura: illa enim tela sensim brevioribus atque brevioribus cellulis textum suum in se adducens, fit strictior brevique strictissima, sed adusque extremam cutis superficiem, naturam suam servat: undè tota cutis cellularis est, & vasorum multiplicata tenuitas multiformi glomeramine dum cellulas illas exteriores quasi implet, cavum dissimulat, ita ut in extremâ illâ cute, areæ seu potiùs areolæ tantùm judicentur, quas cellulas Natura efformavit. In his verò acutiùs inspiciendis, atque ad limbos usque cutis sequendis, opus erit microscopio, quod tibi cutem ita efformatam demonstrabit, ut quæ corium efficiunt cellulæ à textu cellulari substrato, sensim vario ordine arctentur in tenuissimam fabricam; pars verò extima, vasis fibrisque nerveis, & præcipuè nervorum tunicis textum mucosum efficientibus formetur. Hanc omnem corii fabricam perspicuè admodùm deprehendes, si cutem puerilem recentem aquâ tepidâ priùs benè lotam aliquantisper maceraveris.

Nec illas cellulas in statu sano omni humore vacuas credideris; ut enim ampliores adipe implentur aliquandò, sic

minimæ humore mucoſo concreſcibili ſemper turgent. Hunc facilè è cute infantis recèns mortui levi preſſione exprimas, & meliùs adhuc ex cute recèns puerperæ, in quâ merè lacteus ſubturbiduſque apparet. Ab hâc conſtanti harum-ce cellularum repletione pendet diverſitas formæ in mulierum ac virorum cute, in eâ quæ tenellos & lactentes circumdat, aut illâ quæ arida & exſucca, flaccidior pendet in ſenibus undequaque. Plurimis in cutis morboſis phœnomenis comprobatur ejus ſtructura cellularis, quas hîc recenſere programmatis limites non ſinunt.

Ex hâc expoſitâ corii ſtructurâ nihil eſt undè in illâ univerſali conſideratione tendineas aut muſculoſas quæramus fibras, quas in mobili animalium cute reperias. Quæ enim plicæ, quæ vincula in variis cutis humanæ partibus deteguntur, ea omnia ab arctatâ cellularum formâ pendent.

V I I.

Fabrica cutis in univerſo corpore eadem, multas tamen, ſive tangenti digito, ſive luſtranti oculo differentias exhibet, ſæpè à ſubjectarum partium naturâ ac formâ, ſæpè etiam à variis accidentibus ortas : primariæ ſunt illæ à colore, ſexu, ætate pendentes; ſecundariæ oriuntur à conſtitutione uniuscujuſque nativâ, quales ſunt tenuitas, extenſilitas, &c. Cutis varietates quædam.

De differentiis illis quæ à textûs cellularis colore & à parte intùs evolutâ colorante deſumuntur, hîc fuſiùs dicere, quatenùs color ille Nigritas & Æthiopes conſtituit, à propoſito prorsùs alienum foret. Obſervaſſe ſatis erit colorem in infantibus atque mulieribus Europæis magis albidum, ſplendidiori cellulas replenti muco deberi; in maribus & viris umbratilem vitam reſpuentibus magis ac magis infuſcari; quod à radiis ſolaribus incautiùs acceptis evidenter repetendum eſt.

Varia etiam eſt cutis pro variâ corporis parte. Quàm mirum artificium in humanorum digitorum fabricâ ad illorum apices! Tot concentricæ ſpinæ, tot ovales circumvolutiones in baſes redeunt ſibi parallelas, dum in quibuſcumque ſulcis latent oculo acutiori non impervia foramina, quibus obverſùm incumbunt & inoculantur papillæ nerveæ. Cur tam facilè tantoque impetu naſcitur in plantis pedum titillatio, cute alioquin parùm ſenſibili? Hîc cauſas involucro ſuo tegit Natura: effectus tantummodò ſinit videri. Diverſa eſt omninò cutis capillatæ fabrica à reliquâ totius corporis cute: axillæ, inguina, labia vulvæ, præputium nonne aliam etiam ſibi cutis formam vindicant, quæ exhalat humorem, ſæpè fœtore gravem, aliquandò inodorum, aut ſi de *Alexandro Magno* & *Cujacio* Juriſconſulto credere fas eſt, fragrantem ac roſam ſpirantem?

Quanta & quàm mirabilis ſit cutis extenſilitas ſat ſuperque probant graviditas & hydrops. Quæ quantùmvis ad omnem æquè cutem pertineat proprietas, non æqualiter per eamdem diffunditur, nec æquè extenſilis eſt pedibus ac manibus appreſſa cutis, quàm illa craſſior & evidenter celluloſa quæ totum abdomen circumveſtit. Aliis in locis cutis oſſibus propior diſtendi vix ſeſe patitur; & ſecta, præter modum retractis vulneris vaſis, hiat.

Ad epidermidem potiùs quàm ad cutis varietates pertinet *callus*, ſiquidem in ſtatu naturali nullus callus cutim dehoneſtat. Ab hujus partium ſucceſſivâ compreſſione originem repetens, quorumdam fit morbus artificum quibus volæ manuum cornu duritie vincant, quales ſunt illi qui anchoris cudendis operam indefeſſam navant. Iis, teſte *Boerrhavio*, familiare eſt ignita ferra impunè manibus comprehendere. Comburitur cornu illud, fumum & fætorem exhalat: laminas tamen calli ſenſus non penetrat.

VIII.

VIII.

Cutis usus & proprietates.

Perspirationis insensilis exsudationi continuò favet cutis. Sed illa secretio non unica est aut unius naturæ, pro variis cutis partibus. Plures adhuc aliæ sunt vel ejusdem naturæ, vel diversæ in cute secretiones, quarum mechanismo fit ut ea pro universali emunctorio habenda sit.

Pracipuus verò & latè extensus cutis usus est, tactui organum præbere, sensui maximè diffuso, in digitorum apice sedem delicatissimam habente.

Proprium est cutis titillationem experiri & pruritu affici: sed priori non patent omnes ejusdem partes, dum posteriorem affectum omnes æquè experiuntur.

Inest adhuc cuti, præcipuè viventi, tensio quædam sive vis tonica, quâ, si cutim vivam reseces, hiat illa præter modum & utrimque discedit tanquam in actu elaterii, magis in juvene quàm in sene, in cute aridâ quàm in laxâ, in inflammatâ quàm in sanâ. Usus certè per totam cutim expansæ proprietatis illius summus est: scilicet magnæ est utilitatis, tum in impediendâ hostilium & irritantium atomorum intromissione per bibula & hiantia cutis vasa, tum etiam in coercendis humorum in perspirabilia vasa effluviis, tum demùm in concipiendis atque emittendis sudoribus criticis.

È CHIRURGIA.

I.

Pernionum etymologia.

Pernionum etymologiam, græcam & latinam reperimus esse. Ab Hippocrate (1), Goræo (2), Fallopio (3), Huche-

(1) Lib. 5. Epidem. Lib. 2. Cap. 199.

(2) In Defin. Medic. suo loco.

(3) Lib. de Tumor. partic. cap. 36.

rio (1), & pluribus aliis Perniones græcè dicuntur κιμεθλα vel κυμεθλα, imò etiam apud antiquas editiones Dioscoridis & Pollucis κιμεθλη, genere feminino. Hæc ab hyeme denominatio desumitur, quòd scilicet tempore hyberno producti perniones sæpiùs visantur.

Si etymologiam latinam spectemus, videtur pernio derivari posse à pernicie, secundùm opinionem poëtæ *Macri*, herboriæ rei Scriptoris, qui capite de Colubrinâ, magno uno ejusdem vitii spectato symptomate, ratione gangrenæ, necroseos & aliorum sic canit:

Esse pedum dicunt vitium, cui pernio nomen:
Est à pernicie membri patientis id ipsum.

Apud nos, à primo quo sævierunt tempore, perniones dicti fuerunt *mules aux talons*; & nunc vulgò dicuntur *engelures*.

I I.

Pernionum definitio realis, & speciale morbi ejusdem genus.

Ne autem, sicuti in proverbio dicitur, putamina tantùm nos resecuisse videamur, ipsum nucleum nunc propriùs attingemus; undè necesse est ad ipsam pernionum naturam atque definitionem realem accessum facere. Hoc jam nomine vulgatus morbus, ad quodnam generum ab auctoribus constitutorum referri debeat, haud planè discretum est, indefinitâ adhuc re, num tumor, num ulcus habendus pernio sit.

Porrò, Galeno auctore (2), cùm tumor sit *incrementum*

(1) De Diæta ac Therap. pueri. tit. de Pernion.

(2) Lib. de Tumor. præter naturam.

particulæ cujuspiam in longum, latum & profundum, tumor est Pernio: à Gabriele Fallopio (1), Philippo *Ingrassia* (2) & Julio Cæsare Arantio (3), cum tumorum familiâ censitus ac tractatus est Pernio. Verumtamen à Celso sine ullo nomine proprio describitur (4), inter ulcera à frigore pendentia. Hyeronimus *Mercurialis* in suâ definitione hunc, nullâ tumoris habitâ ratione, nuncupavit ulcus, propterea quòd, quatenùs tumor est, eatenùs nullam inferat noxam (5).

Alii morbum per inflammationem definire malunt, ut *Sennertus, (6) Rodericus à Fronseca*, (7) *Sachsius* (8); alii per rubores pruriginosos cum *Petro Borello* (9), per rimas seu fissuras cum *Platero* (10), & *Paulo Æginetâ* (11).

Quidquid sit, est liberum hoc aut illud opinari, vel potiùs alterutrum opinandum, modò Pernionum tempora & gradus apprimè distinguantur. Per tumorem tamen concinnè definiri posse Pernionem confirmat auctoritas celeberrimorum Artis Procerum & inter hos *Jonstonis* (12) & M. Aur. *Severini*, qui dicit: (13) Perniones *sunt tubercula in pedibus manibusque in-*

---

(1) Lib. de Tumor. præter naturam.
(2) Lib. de Tumor. præter naturam.
(3) De Tumor. secundùm locos affectos.
(4) Lib. 5, cap 28 n°. 6.
(5) De Morb. cutan. & de Morb. puerorum lib. 1, F.
(6) Med. Pract. lib. 5, pars 1a., cap. 15.
(7) Consult. Med. 12, pag. 52.
(8) In Γαμμαρολογία, pag. 788.
(9) Hist. & Obs. rar. cent. 3, pag. 222.
(10) Prax. p. m. 677 & pag. 689.
(11) Lib. de Re Med. lib. III, cap. 79, pag. 310
(12) Syntagm. univ. med. pract. pag. 1515.
(13) Lib. de Abscess. recondità nat. lib. 7 pars 3a., cap. 6.

flammatoriam & ulcerofam affectionem referentia. Magis verò nobis adhuc arridet fequens *Mulleri* definitio, quâ pronuntiat (1) Perniones effe *tumores partium extremarum, manuum & pedum cumprimis, à fanguinis in poris earumdem coagulatione majori vel minori per frigus inducti.* Hâc porrò & *Severini* definitione multos à pernionibus affectus difcreveris, videlicet intertriginem, paronychium, tophos podagricos, clavos, callos, plurefque alios hîc non recenfendos.

III.

Pernionum fedes, gradus & differentiæ.
1°. Sedes.

Pernionum fedes ab omnibus non una refertur. Qui nominis etymon funt fecuti, pedum hoc vitium fecere privatum: fed non rejecerunt ab hoc ordine manus alii; & hæc eft ferè univerfalis opinio. His *Fallopius* aures addidit ac nares. Experiebantur reverà id apud *Xenophontem* (2) milites, quorum quidam aures & nares aduftas à frigore amittebant. Narrat *Severinus*, *Francifcum Romanum*, Medicum & amicum fuum, cum brumali tempore Cifalpinam Galliam forte-fortunâ peragraret, Perniones circa cubitos & carpos, nafum & labia partim fe, partim comites fuos plerofque graviter expertos. Hoc etiam malo pudenda nonnunquàm afficiuntur.

2°. Gradus & differentiæ.

Perniones rectè à *Celfo* in duos gradus diftinguuntur, quorum primus tumorem fimplicem defignat, necdùm apertum; alter verò tumorem ulceratum. Sub duobus autem iftis gradibus plures comprehenduntur differentiæ rimoforum, fiftulroforum, cruftâ feu efcharâ tectorum Pernionum. Simplex Pernio

(1) Differt. Med. de Pernionibus, 1680.

(2) De Exped. Cyr. lib. 7, p. 318.

ille dicitur, qui à causâ simplici in corpus benè moratum incidit: malignitatem huic addit aut causæ pervicacia, aut corporis prava admodùm dispositio, cachectica, scorbutica, melancholica, &c.

Perniones simplices, & non aperti, tumorem tantùm exhibent eximiè rubrum, rubore sub digito omninò evanescente. Raró admodum lati sunt, & spatium tantummodò digitale occupant. Sed multiplicantur, & aliquandò magna eorum copia ita pedem, calcaneum, digitosque occupat, ut pro uno & eodem tumore haberi possint.

Cùm pueris præcipuè, feminis, atque negligentioribus malum illud accidat, protrahitur sæpè præ neglectu. Pernionibus, iisque rebellibus potissimùm, subjiciuntur illi quibus pedes atque manus humore perpetuo madent, &c.

Plures alias differentias Pernionum stabilire haud difficile. alii majores; alii sunt parvi, universales & particulares: alii aëris, alii aquæ naturæ magis debentur.

I V.

Pernionum causæ.

Causa Pernionum tum mitiorum, tum sæviorum, ex omnium auctorum consensu, frigus est. » Non quidem, inquit » celeb. Med. *Lorry* (1), quòd frigus certam congelationem » attulerit, sed quòd perspiratio suppressa præ vasorum inertiâ » à frigore inductâ hîc hæreat, & partim ab erethismo va» sorum, partim ab hærentiâ liquidi, tumorem efficiat erysi» pelatosum, eâdem ratione, eodem mechanismo quo causa » illa gravior facta gangrænam ibi glacialem efficeret.

Variæ fuerunt de Pernionum causis & procreatione scri-

(1) De morbis cutaneis, p. 661.

bentium opiniones. Quædam propoſuit *Severinus* tum ad effectricem cauſam, tum ad materiam ſpectantia. Prima cauſa, omnium conſenſu, frigus eſt & bruma. Quoad Pernionis materiam dixit *Fallopius* (1) Perniones eſſe ſanguinem purum : ſed *Severinus* rores ſanguinis, id eſt, flores ejuſdem & vividiſſimam portionem pro morbi materiâ aſſignat.

Duplicis generis eſſe poſſunt Pernionum cauſæ, & diſtingui in cauſas mediatas proximiores, quæ ſunt frigus & bruma, & in cauſas mediatas remotiores, quæ ſunt temperamentum frigidum & humidum, teneræ & humidiores carnes, porique nimiùm patuli, habitus corporis ſeroſior. Puellas, quibus menſes nondùm fluxerunt, huic malo magis obnoxias pronuntiat *Fallopius*. Hyemalia tempora ob frigora urgentia atque intenſa ſunt Pernionum feracia, præcipuè ſi nivoſa, & boreas plus juſto ſæviat. Morbus hic in Norvegiâ, Gronelandiâ, Irlandiâ, & aliis regionibus ſub arcto ſitis, ob abundantiam nivis ac penetrabile frigus, admodùm eſt frequens, imò quaſi endemius. Tantò plures verò aër frigidus inducit Perniones, quò pluribus moleculis aqueis remixtus eſt, qualis eſt circa flumina, ſtagna & mare ipſum.

Si humidis tegumentis corpus integatur, longè præſentiùs frigoris tyrannis hìnc incutitur. Concedens in ſylvam ſervus, teſte *Mullero*, tibialibus non probè ſiccatis indutus ſub ocreis, iiſque levioris texturæ, domum ſe recepit cum in utroque pede Pernionibus ultimi gradûs, digitis omnibus nigricantibus, & in ichorem reſolutis ſub veſiculis contentum, uno verbo necroſim paſſis. Ut ergo aër frigidus per ſe injuriam hanc facit extimis partibus; ita facilè patet tanto præſentiùs id fieri, ſi præſidia

---

(1) In Tract. de ulcer. cap. de Ulcer. nomode. & l. de Tumor., cap. 59.

contra frigus concessa negligantur, si fomenta ejusdem generis aquea admittantur, si inæqualis magis aëris occursus fuerit. Quo loco meminisse lubet aurei, huc quoque applicandi, dicti *Cardani* (1): « Sunt duo incommoda, inquit, quæ maximam partem » humani generis tollunt, plusque satis quàm bella aut crapula: » æstuantem exponere se aëri frigido, & humidos ac madidos » pedes diù ferre. »

V.

Ubi semel Perniones ad apicem incrementi pervenere, tunc decrescente sensim inflammatione, & colore cutis redeunte, vel sanantur vel aperiuntur. Sanescentibus decidit epidermis, & sæpè in squammulas abit. Plures, alia post aliam, laminæ epidermidis à se invicem secedunt successivè, donec perfecta sanatio fit. Ubi verò aperiuntur & ichorem emittunt Perniones, tunc, *Celso* atque *Severino* notantibus, erysipelatum fère omnium in morem, phlyctæna fit, quæ aperta paucum admodùm humorem fundit; at phlyctænæ ipsius fundus, ichore spissiori imbutus, crudus apparet & inæqualis. Ichor intereà in latera extenditur; & vicinas partes attingens, rubore, pruritu, ardore pungente & pulsatione obscurâ afficit. Pernionum exitus.

Sed etiam alia observatur aperturæ forma in Pernionibus: finditur scilicet pluribus in suis partibus tenuissima cutis, quæ tumorem in suo sinu fovet, tuncque à cellulis, hâc cute ruptâ, funditur, non quem ab eximio rubore expectare fas erat, sanguis, sed ichor perpaucus, tenuissimus, ita ut nullo in alio affectu adeò evidenter fabrica cutis verè cellulosa, à nobis in Positionibus anatomicis descripta, appareat. Hoc in rerum statu, si Pernio simplex fuerit, & nulla alia lædens causa subsit, brevi,

---

(1) Lib. 13, cap. 63, de Rer. Variet.

pauco emiſſo ichore, omnia miteſcunt, ſi præſertìm à cauſis Perniones inducentibus removeris ægrum; at ubi latet aliqua malignior cauſa, omnia pejorem in morem vertuntur, ſicuti accidit in Pernionibus qui in corpora cacochyma atque præſertìm cachectica incidunt.

VI.

Pernionum diagnoſis.

Pernionum indicia vel ſigna diagnoſtica jam ſatis ſuperque ex ſuperiùs dictis patefiunt. Hæc primus inter Latinos certis & propriis verbis expoſuit Celſus, quæ rem brevi planèque exprimunt, quæ ſunt ſcilicet, rubor cum inflammatione mediocri, puſtulæ interdùm, exulceratio, dolor autem modicus, prurigo major, nonnunquàm humoris excretio, ſed non multi, qui referre vel pus vel ſaniem videtur. Hæc Celſi ſingula explanavit *Severinus*, ex Commentario quem in hunc Auctorem conſcripſit traducta, quibus rigores & alia addit; febres plurimùm Perniones exacerbati movent, ac nonnullam quoque maciem atque pallorem quibuſdam invehunt.

Quandò laxior eſt cutis textus, perſpiratio hærens ad cutem, nec per vim inertioris naturæ exire apta, ſtagnat facilè, undè cutis, tunc humentior, facilè etiam corrumpitur & Perniones facit, qui per patentes cellulas ſerpunt eò faciliùs, quò illæ humore ſcatent dilutiori: undè, ubi phlyctæna ſemel ſuperficiem eryſipelatis occupavit, perſerpit illa & diffunditur. Prætereà verò cùm qui ibi affluit humor crudus, cruditatem perpetuet, nunquàm laudabile pus ibi ſperandum eſt. Verùm à fundo ulceroſo & irritato manat ichor, nunc paucus, nunc majori copiâ: ſed ſemper tum à nativâ qualitate, tum à ſtagnatione vicinâ exedit: imo aliquandò, ſi acrior ſit, elicit ſanguinem, pruritus immoderatos concitat; imò & fiſtularum in morem,

morem, jam non cutim ſolam, ſed partes etiam cuti ſubjectas corrodit. Nec inauditum eſt leve primo aſpectu malum tandem ab inflammatorio eryſipelatoſoque caractere in putridam gangrænam abiiſſe, quod tamen non tam perverſæ Pernionum naturæ tribuendum eſt, quàm mixtis ſimul atque ibi depoſitis fermentis quibuslibet, præſertìm ſcorbutico, aut herpetico, aut putrido cuicumque. Non enim ſolùm affectibus pedum ulceroſis, ſed aliis quibuscumque novum atque pernicioſum caracterem induunt fermenta illa, facilè ad cutem deponenda.

V I I.

Quamdiù Perniones adhuc tument ac rubent, quamdiù item ſenſus & mobilitas ſine graviori calore atque dolore ſuperſtites ſunt, mitius ſanè malum eſt; ubi verò Perniones livent, membrique afflicti rigorem cum ſenſûs defectu & puncturis concitant, gravius utique periculum, proximuſque ad gangrænam altamve ſaltem exulcerationem tranſitus eſt. Sic ubi puſtulæ ſuper ipſam cutem prodeunt, quales ferè in uſtionibus conſpiciuntur, indicio ipſæ ſunt gangrænam reverâ jam ſubeſſe. Denique ubi ſenſus perit, membrumque lividum, molle, flaccidum aut fœtidum vel omninò nigrum fit, ſuſpicari non ſine ratione licet, corruptum jam atque emortuum ſphaceloque correptum illud ipſum exiſtere: generatìm quò amplior ex frigore læſio contigit, quo item graviora ſymptomata ſupervenerunt, hòc quoque majus imminere periculum conſuevit. Pernionum prognoſis.

Perniones ſimplices & ſibi relicti, teſte *Sennerto* & aliis, curabiles, nec periculoſi ſunt utplurimùm. Exulcerati quoque curantur, quatenùs ulcus ex Pernione contractum non eſt mali moris, nec gravioribus ſtipatum ſymptomatibus. Perniones incipientes in partibus à nobilioribus longè remotis, ut in brachiis

& pedibus, nihil afferunt detrimenti, ſed facilem patiuntur curationem : cùm è contrà in partibus nobilibus, nimirùm pudendis, naſo & auribus, multò periculoſiores evadunt.

VIII.

Pernionum curatio.

Pernionum curatio tuta & certa ut obtineatur, in duas claſſes cum Pernionum ſpeciebus conſentaneas, dividi debet; vel enim curandi Perniones immaturi & adhuc tumentes, necdùm aperti, vel rimoſi, ulcerati atque ſuppurantes. Duplex adhuc cum *Heiſtero* admittenda curatio (1): nempè externa & interna. Generatìm omnis pernionum curatio eò potiſſimum ſpectat, ut priſtinus ſanguini fluor atque circuitus tutò reſtituantur : eò omnem movet lapidem via curatoria, ut rubor cum inflammatione, item dolor, prurigo, & tumor abſumantur, temperies cutis reſtituatur, parſque tum integra tum exulcerata per topica convenientia ad priſtinum ſtatum reducatur. Sed diverſâ atque aliâ, quàm in inflammationibus reliquis, ratione reſolvere hìc ſanguinem inſpiſſatum convenit. Etenim quæ in cæteris inflammationibus valdè ſalutaria, imò vero prorsùs neceſſaria ſunt medicamenta, in Pernionibus longè nocentiſſima nonnunquàm evadunt.

IX.

Curatio Pernionum chirurgica.

È duobus conſuetis fontibus hauriuntur remedia adversùs Perniones, nempè chirurgico & pharmaceutico. È chirurgico primùm ſeſe nobis offert venæ ſectio, quæ, an huic affectui conveniat & adhibenda ſit, à pluribus controvertitur. Ubi-

---

(1) Inſt. Chir. tom. 1, pag. 310.

cumque ſanguis quantitate & motu peccat, & ventilandus eſt, ibi venæ ſectio quàm maximè locum habet. Evacuans quippè ſeu revellens & derivans humorem vitioſum, lenit dolorem, & fluxum ſanguinis ad partem affectam moratur. Variat venæ ſectionis locus, prout vel in manibus vel in pedibus malum conſedit. Nil præſtantius eſſe *Fallopius* putat (1), quam ſecare venam in principio, cujus venæ ſectione ſolâ quàm plurimos præſervavit. Hinc *Borellus* (2) teſtatur etiam ſe ægrum aliquandò habuiſſe, qui maximo dolore tremoreque pedum affectus fuerit ex frigore nimio; à quo quidem cùm ſanguinis inflammationem & ventilationem prohibitam, clauſis ſcilicet à frigore poris, proficiſci autumaſſet, ſanguinem è malleolis mitti præcepit, tanto quidem cum fructu, ut brevi dierum intervallo feliciter curatus fuerit æger.

Vicariæ etiam venæ ſectionis cucurbitulæ ſcarificatæ eximium præbent Pernionum remedium; idque tantò feliciùs, quòd proximè humores conſiſtentes evacuent, diſcutiant, membrumque ab acrimoniâ contenti humoris liberent.

Non minoris efficaciæ frictionem eſſe teſtatur *Borellus* (3): « Ad Perniones, inquit, nullum æque pollet remedium ac » frictio frequens fragorum, tempore verno, circa manus & » pedes; quod quidem mirum: cum hæc enim vernâ fiant » tempeſtate, futuras illas congelationes hybernas impediunt » ne oboriantur, neſcio quâ ratione. »

---

(1) Inſt. Tract. jam. cit. de Tumor. præter nat.

(2) Cent. 1, Obſ. 84, pag. 90.

(3) Cent. III, Obſ. 32, pag. 222.

X.

Curatio Pernionum pharmaceutica. 1°. De frigidis ac calidis remediis.

Ad curationem Pernionum pharmaceuticam quod attinet; *Celsus* Pernionibus non adapertis, æs, quam maximè calidum quis pati potest, admovendum præcepit : sed fallax est & sæpè inflammationem excitans illud remedium; semperque præ dolore concitato vitandum. Prætereà à nullo alio modo tam facilè pars rimas concipit, fitque exulceratus Pernio.

Jam verò Hippocrates, *Celsus* & horum asseclæ Medici, quandò calidam aquam & ex igne petitas medelas Pernionibus admovent, hæc faciunt, desitâ jam fluxione, collectâque totâ materiâ tumoris, ut hæc efficaci calidorum vi dissipetur & exhauriatur; constante verò fluxione, non parcunt refrigerantibus medicamentis, etiam quæ adstringunt admistis : sic gallas cum aceto contritas, sic vini fæcem imponi laudat Theodorus *Priscianus* (1). *Ætius* verò succum admovet hyosciami. *Guido Cauliacus*, vir sanè consultissimus, frigidam aquam laudavit (3). Has ob res omnes verum apparet, calidis ac frigidis æquè Perniones deleri, si tantùm distinguantur usûs opportuni tempora.

In Pernionibus quoque interna medicamenta omnis generis ex usu esse possunt, quæ vel saburram vitiosam è corpore eliminent, vel motum massæ sanguineæ in extimis partibus vacillantem stabiliant, uti diaphoretica è mixt. simpl. tinct. bez. mich. cumprimis & aliis cinnabarinis, &c. Externa nunc lustranda topica, varia hinc indè à Practicis commendata, pro variis Pernionum gradibus & differentiis.

---

(1) Lib. 1, ad Euporistum, cap. 28.

(2) Tractatu 6, doct. 2, cap. 1 de Doloribus & Mulis.

X I.

Primo in gradu, quandò Perniones ſine unitate ſolutâ adhuc ſunt, quandò adhuc immaturi & tumentes ſunt, indicatio jubet adhibere reſolventia ſimul atque è tonicis ea quæ ſpaſmum non augeant. Porrò cum multa ſint quæ aliquâ ratione certoque modo virtutem hanc poſſideant medicamenta, qualia ſunt decocta plantarum ſubamararum, ut Chamæmeli, bugulæ, brunellæ, ſaniculæ, eupatorii, agrimoniæ, veronicæ, imò & gradu intenſiori tonico, abſynthii, tanaceti, ſalviæ, aromatumque variorum, nil mirum ſi, ut apud veteres, ita & apud recentiores, herbæ illæ, tum aquâ tum vino decoctæ, ſuadeantur, licèt ad omnes caſus æquè non pertineant.

1°. Curatio Pernionum in primo gradu.

Apud auctores, præſertim veteres, adſtringentia ſtyptica quævis commendantur, imò & alumen, & atramentum ſutorium, gallæ, flores punici, thus & alia hujuſmodi, quorum quidem auctorum auctoritati adſtipulatur *Severinus*. Cum verò tonicâ præſertim virtute atque conſtringenti agant hæc remedia, nonne potiùs ea inter prophylactica numerari debent? nonne enim cutim ſtringendo, cutim roborando ea agunt? nonne ſic cutim à Pernionibus immunem prorsùs præſtant? undè cum *Heiſtero* aliiſque recentioribus præponi ſuademus vini ſpiritum quotidie cuti admotum, vel ſimplicem, ſi nullus adſit Pernio, vel aquâ dilutum, ſi jam adfuerit Pernio; cujus quidem vini ſpiritus hæc vis eſt, ut refrigerando & ardorem moderando, ſimul cutim roboret eximiè.

Ubi Pernio ab acri gelu ſumpſit exordium, hùc etiam, experientiâ teſte, nivem utiliter adhibent ruſtici, ſpiculis glacialibus educendis aptam; non æquè confert illa, ubi potiùs à vitio cutis quàm à

ſævitiâ frigoris exorti ſunt Perniones. Sed tùm ad prophylaxim ; tùm ad curationem Pernionum non exulceratorum , remediis omnibus præſtat partes affectas muriâ condire, eâque præſertím cui putredo aliquid alcali-volatilis adjunxit. Hujus vices ſupplet dilutus aquâ ſal ammoniacus. Alcali-fixus, è cineribus eductus & multâ dilutus aquâ, ad eumdem uſum adhibetur.

Si qui verò Perniones jam experti, ſingulis annis versùs hyemem de novo experiuntur; hi, ne malum denuò ſentiant, medicamentis convenientibus quaſi præſidiis ſeſe munire egregiè poſſunt. Atque longè optimum hîc eſt partes olim afflictas petroleo vel therebynthinæ oleo, dùm brumale tempus ingruit, manè & veſperè quàm diligentiſſimè inungere; vel etiam, ubi Perniones recrudeſcere atque intumeſcere rurſùs occipiunt, veſicam oleis jamjam nominatis madidam talis ſivè calcaneis, vel digitis ægris ſuperinjicere; ipſum autem frigus, quantùm fieri poteſt, ſedulò quiſque ſemper evitet, aut ſaltem ſe adverſùs illud veſtibus idoneis muniat.

Pluribus propoſitis quæſtionibus ſolutionem dùm paucis verbis ſuppeditat vir Clar. Doct. Medicus Pariſin. (1) H. de V.... præcipuum contrà Perniones remedium commendat ſulphuris candentis fumigationem. Huic ſi pedes vel manus per quatuor aut quinque conſecutivos dies exponuntur, quæcumque dura, quæcumque tumefacta emolliuntur atque reſolvuntur. Si adſint rimæ cum Pernionibus, hæ, anteaquàm adhibeatur fumigatio, bracterii folliculo tegendæ, ut dolor pungens præcaveatur. Non minùs certè neceſſarium, ad ſuffocantem ſulphuris vaporem vitandum, fumigationem adhibere ſub æſtuario, & partem fumigandam ſtragulis cooperire, ut ſulphuris candentis vapor conſervetur.

---

(1) Vid. Diarium Paris. anni 1785. N°. 325.

Aliud ibidem (1) datur contra Perniones remedium; nempè: tritici furfuris fumigatio, & applicatio dein casei gallicè dicti, *à la Pie*, quæ sequenti modo præparantur & administrantur.

Prunis in foco vividissimè accensis submittitur pars Pernionibus afflicta: paulatìm & iteratis vicibus super prunam injiciuntur duo furfuris pugilli. Si malum adsit in pede, incumbatur pars duobus bacillis transversim duabus sellis innixis, dùm aliud bacillum suprà eminens stragulum ità sustinebit, ut vaporis actio tota & plena in partem ægram delabatur. Desitâ fumigatione, Perniones caseo suprà memorato apprimè linendi, & calidis fomentis curiosè ab iis prohibendum frigus.

Hujus-ce remedii conciliator testatur ternam ejusdem applicationem rarissimè necessariam esse, perfecta ut obtineatur sanatio.

XII.

Secundo gradu constitutis Pernionibus, temperantia, suppurantia, exsiccantia proficua sunt, V. G. Emp. de Sperm. ranar. Diapomphol. Diapalm. de Hyosc. de cerussâ & alia quibus Perniones & quævis intertrigines redintegrantur. Fungus pulverulentus, qui noxius putatur oculis, Pernionibus est medela, teste *Verulam.* (2). *Timæus* (3) solo pulvere ex avenâ ad crepaturam coctâ & per setaceum trajectâ, iterùmque exsiccatâ, exulceratos Perniones manûs curavit. Generatìm sicubi ad suppurationem hi tumores vergunt ac hiant, tractare ipsos ut abscessus recentes reliquos convenit. Scilicet ulcus digestivo mixto cum Ægyptiaco antè omnia purgandum est, ulcereque purgato,

3°. Curatio Pernionum in secundo & tertio gradu.

(1) In eodem Diario 1785. N°. 335.

(2) H. Nat. num. 553. p. 290.

(3) Casus Medic. 1667. in-4°.

oleum ovorum atque ceræ, balſamum item Peruvianum, oleum therebynthinæ vel eſſentia aloës ac myrrhæ ſuprà danda, & denique emplaſtrum ſaturninum vel de lithargyro ſuperimponendum. Magni etiam uſûs in ulceribus hiſce oleum eſt myrrhæ per deliquium, nec-non, ſi Ephemeridibus Naturæ Curioſorum credimus, mures adufti. Rapa coćta & ſuperimpoſita multi cum *Celſo* laudant, atque *Plinius* jam ſcripſit, (1) *rapum Perniones fervens impoſitum ſanat.*

Pars ulceratis Pernionibus affli&ta ità emplaſtris quoque tegitur, ne divellatur, aut ab obviis corporibus lædatur, & ut ichor depluens abſorbeatur. Si morbo ſcorbutico complicantur Perniones, certè per anti-ſcorbutica dimicandum eſt. Idem ſit dićtum de aliis omnibus vitiis, quæ poſſent Pernionibus conjungi atque commiſceri.

Tertio rariori Pernionum in gradu, illa ſpeciatim ex uſu ſunt medicamenta, quæ ad arcendam vel curandam gangrænam commendantur, ut unguentum de lithargyro ſeu nutritum, unguent. fuſcum Wurſii, Ægyptiacum, aliaque pro re natâ mundificantia & ſeparantia, non omiſſis remediis internis contrà putredinem & ſphacelum potentioribus.

---

(1) Lib. XX. cap. 3.

HANC DISSERTATIONEM, Deo juvante, & Præside M. PETRO SUE, secundo, antiquo Collegii Præposito & nunc Quæstore, antiquo Scholarum Practicarum Anatomiæ & Chirurgiæ Professore, Regiæ Academiæ Chirurgiæ Consiliario & pro commercio extraneo Secretario, in generali Parisiensi Præfecturâ Chirurgo ordinario, necnon Academiarum Monspelliensis, Rothomagensis, Divionensis, Lugdunensis, Burdigalensis & Aurelianensis Socio; tueri conabitur JACOBUS BERRUT, Tarbiensis, in Facultate Andegavensi Artium Magister, antiquus Regis Chirurgus, necnon Augustissimi Principis MONSIEUR, Regis Fratris, Chirurgus.

EMENDANDA.

Pag. 4 lin. 16 priùs, *lege* prius.
—— lin. 17 posteriùs, *lege* posterius.
Pag. 18 lin. 13, tum, tum, *lege* tùm, tùm.